

Mgr. Václav Fronk, Sebereflexe české společnosti. Přelom 19. a 20. století v perspektivě humoristických časopisů. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2006

Posudek doktorské disertační práce

Mgr. Václav Fronk si vytkl náročný úkol, přiblížit prostřednictvím humoristických časopisů vývoj myšlení české společnosti ve druhé polovině 19. a 20. století. Práce chce ukázat postupy a stereotypy, kterými se česká společnost snažila definovat vnitřně i navenek svůj charakter a poslání. Využívá k tomu bohatý pramenný výzkum, metodologicky se opírá o reprezentativní zahraniční a především domácí odbornou literaturu. Vzhledem k rozsahu takto stanoveného cíle autor pramennou základnu, ze které vycházel, poněkud zúžil, zaměřil se především na analýzu dobových humoristických časopisů jako významného nástroje a zrcadla společenských proměn. Tento jeho postup lze vzhledem k významu periodického tisku včetně jeho humoristické složky v éře modernizace české společnosti akceptovat. Teoretická východiska i použité metody práce jsou v kontextu zvoleného tématu nosné. Vedle specializovaných humoristických časopisů by sice bylo užitečné zabývat se také karikaturou v ostatním periodickém tisku a také v početné a významné kalendářové literatuře. To by ovšem vedlo ke značnému rozšíření textu práce a je otázkou, zda by tento navrhovaný výzkum podstatně ovlivnil výsledky práce.

K přednostem disertace patří zejména netradiční využití pramenů - karikatur, které zde nemají jen ilustrační význam, ale využívá se i jejich vnitřní výpovědní hodnota. Dobové humoristické časopisy byly autorem charakterizovány po prvé v naší odborné literatuře komplexně, včetně jejich technicko-vydavatelského zázemí. Tento úkol byl vzhledem k dostupným pramenům mimořádně obtížný.

Poněkud opatrněji mohl autor formulovat některé obecné charakteristiky (např. s. 37 obsahuje diskusní označení mladočechů, jako odpůrců liberalismu, s. 52 zdůvodňuje tvrzení, že vídeňští Češi byli oporou starosty K. Luegera rozbořením jejich jmen bez přihlídnutí k sociálnímu složení jeho příznivců, s. 54 hovoří o ekonomické bezvýznamnosti hnutí svůj k svému) i některé konkrétní údaje (s. 39 německou obdobou Zemské jubilejní výstavy 1891 nebyla specializovaná výstava teplická, ale pozdější liberecká, s. 121 A. Bayerová nebyla první, ale druhou českou lékařkou ap.).

Uvedené připomínky se ovšem netýkají hlavního tématu práce a jejího odborného vyznění. Předložená práce je ve svém celku pro českou historiografii nepochybně přínosem, metodologickými postupy, rozsahem použitých pramenů a kvalitou zpracování splňuje podmínky kladené na doktorskou disertaci. Doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 20. 7. 2006

PhDr. Pavla Vošahlíková, DrSc.

Historický ústav AV ČR